



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 206/2021-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditsša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Martinom Babjakom, advokátom, Kováčska 40, Košice, proti postupu Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Cb 27/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Cb 27/2016 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Košice I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Cb 27/2016 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Košice I **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Košice I **j e p o v i n n ý** sťažovateľovi nahradiť trovy konania v sume **576,12 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. februára 2021 domáhal vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Cb 27/2016 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ tiež navrhol, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať, a ďalej žiadal aj o priznanie finančného zadost'učinenia vo výške 5 000 eur a náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 10. marca 2016 sťažovateľ podal na okresnom súde žalobu o zaplatenie odmeny za výkon funkcie konateľ'a proti žalovanej obchodnej spoločnosti, o ktorej nebolo do času doručenia ústavnej sťažnosti právoplatne meritórne rozhodnuté. Okrem chronológie úkonov v napadnutom konaní, hodnotenia skutkovej a právnej náročnosti veci, správania strán sporu a postupu okresného súdu v napadnutom konaní sťažovateľ uviedol, že *„nečinnosť, nesústredený a nezákonný postup Okresného súdu v predmetnom konaní, ktoré ku dňu podania tejto sťažnosti trvá 5 rokov a v ktorom nedošlo doteraz ani len k výraznému posunu v dokazovaní, vo svojom súhrne naplnili porušenie práva sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov...“*.

II.

Postup ústavného súdu a vyjadrenie okresného súdu

3. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 206/2021-15 z 20. apríla 2021 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

4. Na základe výzvy ústavného súdu predseda okresného súdu v podaní č. k. 1SprV/278/2021 z 29. apríla 2021 uviedol iba chronológiu jednotlivých úkonov vykonaných v napadnutom konaní. Prílohou podania bolo aj vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá okrem chronológie úkonov vykonaných v napadnutom konaní uviedla, že od začiatku napadnutého konania boli stále vykonávané úkony. Okresný súd sa s podaniami strán sporu vysporiadal a vysporiada. Vzhľadom na pandemickú situáciu súvisiacu so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 okresný súd zabezpečoval vyjadrenia strán sporu, doručoval ich vyjadrenia. Okresný súd zároveň pripravoval pojednávanie aj počas pandémie tak, aby ho bolo možné nariadiť na čo najskorší termín po odznení protiepidemických opatrení. Aj keby bolo možné nariadiť termín pojednávania (v období 2. vlny pandémie, pozn.), sťažovateľ by sa zrejme ani nemohol pojednávania zúčastniť pre ochorenie COVID-19.

5. Sťažovateľ reagoval na vyjadrenie replikou z 21. mája 2021. Podľa názoru sťažovateľa vyplýva z vyjadrenia predsedu okresného súdu a najmä z vyjadrenia zákonnej sudkyne, že sa snažia navodiť dojem, že v napadnutom konaní bolo vykonané množstvo úkonov okresným súdom, ktoré boli zároveň vykonávané pravidelne v nadväznosti na procesné úkony sporových strán. Okresný súd ani zákonná sudkyňa žiadnym spôsobom nereagujú na podstatu argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti, podľa ktorej nie nečinnosť (nevykonávanie žiadnych úkonov po dlhšie časové obdobie), ale predovšetkým nesprávny, nesústredený a neefektívny postup zákonnej sudkyne v napadnutom konaní mal za následok porušenie v bode 1 uvedených práv sťažovateľa.

6. Sťažovateľ ďalej konštatoval, že nie je relevantná obrana týkajúca sa pandemickej situácie a opatrení na predchádzanie šírenia koronavírusu. Z ústavnej sťažnosti je totiž zrejmé, že na nesprávny, neefektívny a nesústredený postup okresného súdu nemali žiadny vplyv prijaté opatrenia a obmedzenia. Sťažovateľ prekonal ochorenie COVID-19 s ťažkým priebehom, v dôsledku čoho nebol zhruba v období od konca roka 2020 do konca apríla 2021 objektívne schopný spracovať

Colným úradom Košice predložené dôkazy a navrhnuť prípadne vykonanie ďalších dôkazov. V tomto prípade išlo o obdobie 4 mesiacov vo viac ako 5 rokov trvajúcim konaní. Sťažovateľ po rekonvalescencii zaslal okresnému súdu vyjadrenie k predloženým dôkazom, ako aj návrhy na ďalšie dokazovanie.

7. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv uvedených v bode 1.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

11. Základnou povinnosťou všeobecného súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť okresného súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčasnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Od 1. júla 2016 je účinný nový procesný kódex Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý v čl. 17 základných zásad upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka

súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

13. Vo vzťahu k právnej a ku skutkovej zložitosti veci sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že v napadnutom konaní sú sporné viaceré okolnosti skutkového i právneho charakteru, a to najmä, či sťažovateľovi vznikol nárok na odplatu za výkon funkcie konateľa a ak áno, tak v akej výške, ďalej, či odmena za výkon funkcie konateľa nebola súčasťou iných platieb poskytovaných sťažovateľovi žalovanou obchodnou spoločnosťou. Zároveň je potrebné posúdiť aj prípadné premlčanie nároku sťažovateľa alebo jeho časti. Podľa sťažovateľa *„je potrebné posúdiť po skutkovej aj právnej stránke viacero rozhodujúcich skutočností, pričom ich posúdenie, a najmä zabezpečenie a vyhodnotenie množstva listinných dôkazov môže byť náročnejšie, prípadne môže vyžadovať aj znalecké dokazovanie, resp. inú odbornú činnosť.“*. Sťažovateľ teda pripustil, že po skutkovej a právnej stránke môže ísť o náročnejšiu vec na rozhodnutie. Na druhej strane poukázal na skutočnosť, že okrem jediného výsluchu sťažovateľa na pojednávaní a predloženia niektorých listín stranami sporu okresný súd nevykonal žiadne iné dokazovanie, a preto ani náročnosť tejto veci zatiaľ nemohla byť *„odhalená“*.

14. Pokiaľ ide o skutkovú zložitost' veci, ústavný súd sa nestotožňuje s názorom sťažovateľa, že táto doteraz nebola *„odhalená“*. Dňa 25. novembra 2020 okresný súd vyzval Colný úrad Košice, aby predložil doklady označené sťažovateľom. Colný úrad Košice oznámil okresnému súdu, že takejto výzve je veľmi náročné vyhovieť z administratívneho hľadiska. Colné doklady sa totiž uchovávajú po dobu maximálne 10 rokov, množstvo dokladov malo približne 1000 strán, niektoré doklady sa nachádzajú v archívoch v Banskej Bystrici a niektoré v Bratislave. Colný úrad Košice zároveň uviedol, že z jeho strany nie je potrebné zaslať celé doklady, ale môže poskytnúť údaje štatisticky. Z tohto dôvodu bol sťažovateľ okresným súdom požiadaný o spresnenie, aké doklady navrhuje vyžiadať a aké skutočnosti sa nimi majú preukázať. Následne sťažovateľ zaslal okresnému súdu po niekoľkých mesiacoch (z dôvodov uvedených v bode 6) vyjadrenie k predloženým dôkazom, ako aj návrhy na ďalšie dokazovanie. Ústavný súd preto na skutkovú zložitost' veci prihliadol pri určení výšky finančného zadosťučinenia sťažovateľovi, a to za obdobie posledných 9 mesiacov, v ktorom táto komplexnosť sporu už ovplyvňuje priebeh napadnutého konania.

15. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom. Ústavný súd sa v zásade stotožňuje s konštatovaním sťažovateľa, že počas celej doby napadnutého konania bol súčinný, vždy sa riadne vyjadril aj na podľa neho mnohokrát nezmyselné a absolútne nehospodárne výzvy okresného súdu (i keď nie vždy v stanovenej lehote) a že riadne a vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil svoje vyjadrenia. Ústavný súd v tejto časti dodáva, že konanie bolo ovplyvnené čiastočne aj potrebou vyzývať sťažovateľa na doplnenie žaloby a predloženie dôkazov.

16. Sťažovateľ v napadnutom konaní uplatnil viacero procesných prostriedkov obrany (odvolanie proti rozsudku z 30. mája 2018 a uzneseniu o zastavení napadnutého konania z 8. októbra 2019, sťažnosť proti uzneseniu z 18. septembra 2020 o vyrubení doplatku súdneho poplatku za žalobu v sume 33 094 eur). Sťažovateľ podal podnet na spojenie tejto veci s inou jeho vecou vedenou na okresnom súde pod sp. zn. 29 Cb 66/2019, pričom uznesením 27. septembra 2019 okresný súd tieto veci nespojil na spoločné konanie. Sťažovateľ podal aj návrh na nariadenie zabezpečovacieho

opatrenia, ktorý bol zamietnutý uznesením z 12. júna 2020, a odvolanie proti tomuto uzneseniu, ktoré bolo potvrdené uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Cob 87/2020 z 25. augusta 2020. Ústavný súd pripomína svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej využitie možností daných účastníkom konania zákonom (napr. riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok, námietky zaujatosti, procesné návrhy a pod.) spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prieťahy (napr. I. ÚS 31/01). Využitím svojich práv sťažovateľ teda neprispel svojím správaním k zbytočným prieťahom v konaní, avšak musel si byť vedomý toho, že tým prirodzene dochádza k oddialeniu rozhodnutia vo veci samej. Ústavný súd na tieto okolnosti prihliadol pri určení výšky finančného zadostučinenia sťažovateľovi.

17. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu v bode 1 uvedených práv sťažovateľa, bol postup okresného súdu. Ústavný súd zistil, že hoci plynulému postupu všeobecného súdu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04), došlo postupom súdu k porušeniu označených práv sťažovateľa.

18. Okolnosťou, ktorá narušila plynulosť napadnutého konania, bola úplná nečinnosť okresného súdu, ktorú ústavný súd zistil v období od 8. júla 2016, keď okresný súd vyzval sťažovateľa na vyjadrenie sa k vyjadreniu žalovanej obchodnej spoločnosti k žalobe sťažovateľa, do 6. februára 2017 (7 mesiacov), keď uznesením okresného súdu bol sťažovateľ vyzvaný na doplnenie žaloby, predloženie dôkazov a uvedenie, čoho sa vo veci domáha. Okresný súd tiež nevykonal úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej bez toho, aby mu v tom bránila závažná prekážka, a to v období od 20. marca 2017, keď okresný súd doručoval vyjadrenie sťažovateľa žalovanej obchodnej spoločnosti, do 23. októbra 2017 (7 mesiacov), keď okresný súd urgoval sťažovateľa na doručenie vyjadrenia k vyjadreniu žalovanej obchodnej spoločnosti.

19. Výzve uvedenej v predchádzajúcom odseku predchádzal nesústreďený postup okresného súdu, ktorý nepostupoval bezprostredne po zistení nedostatkov žaloby podľa § 43 ods. 1 OSP, ale túto výzvu urobil až po 11 mesiacoch od doručenia žaloby. Nesústreďenosť konania okresného súdu sa následne prejavila aj v tom, že výzva na odstránenie vád žaloby bola neurčitá a nezrozumiteľná. Aj na základe tejto skutočnosti krajský súd uznesením č. k. 4 Cob 18/2019 z 13. júna 2019 na základe sťažovateľom podaného odvolania zrušil rozsudok okresného súdu z 30. mája 2018, ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľa. Krajský súd v tejto súvislosti konštatoval, že okresný súd uznesením zo 6. februára 2017 *«vyzval žalobcu na odstránenie vád žaloby a to úpravou petitu. tak ak aby bol určitý a vykonateľný, ktorú odôvodnil iba tým, že „petit žaloby nie je určitý a vykonateľný“. Správna je preto námietka žalobcu v podanom odvolaní, že až z odôvodnenia napadnutého rozsudku sa dozvedel skutočnosti, ktoré mali byť uvedené už v uznesení o odstránení vád žaloby zo dňa 6.2.2017, teda že „petit žaloby je neurčitý a nevykonateľný, nakoľko neurčuje konkrétnu výšku sumy, ktorú žalobca žiada uhradiť od žalovaného a z čoho žiada žalobca výšku tejto odmeny - zo zisku koho, resp. ktorej spoločnosti“. Pritom nestačí len neurčitá a vágna výzva na odstránenie vád, z ktorej strana nepochopí, čo vlastne súd žiada a len ťažko tak dostojí požiadavky na odstránenie vád podania. Poučenie o spôsobe opravy tak musí byť celkom konkrétne, nesmie byť urobené len formálne.»*

20. Následne uznesením z 23. júla 2019 (takmer po viac ako 3 rokoch od začatia napadnutého konania!) bol sťažovateľ opakovane (už správne) vyzvaný, aby doplnil žalobu v takom rozsahu, aby

bol petit určitý, zrozumiteľný, vykonateľný, a aby uviedol, z čoho žiada výšku odmeny. Na základe tejto výzvy sťažovateľ upravil žalobný návrh. Uznesením okresného súdu z 8. októbra 2019 bolo napadnuté konanie zastavené z dôvodu prekážky skôr začatého súdneho konania (litispendencia), proti ktorému opätovne sťažovateľ podal odvolanie. Uznesením krajského súdu č. k. 4 Cob 39/2020 zo 4. júna 2020 bolo zrušené uznesenie z 8. októbra 2019 o zastavení napadnutého konania. K nesprávnemu procesnému postupu okresného súdu, ktorý prispel k predĺženiu napadnutého konania, krajský súd uviedol, že okresný súd „odstraňoval vady žaloby, čo má význam aj kvôli určeniu predmetu konania. Keďže žalobca odstránil vadu petitu žaloby a určil predmet konania, nárok na zaplatenie odplaty za výkon funkcie konateľa sumou 3.180.560,- eur s príslušenstvom, platí (nastáva fikcia), že podanie bolo bez väd už od počiatku dňa 10.3.2016 (t. j. odo dňa, keď bolo podané na súde prvej inštancie), tak ako to správne uviedol v odvolaní aj žalobca. Konanie vedené pod sp.zn. 33Cb/27/2016 bolo začaté skôr, ako konanie vedené pod sp.zn. 29Cb/66/2019, ktorá sa začalo až podaním žaloby na súd dňa 8.7.2019. Záver súdu prvej inštancie o tom, že konanie vedené spod sp.zn. 29Cb/66/2019 založilo prekážku litispendencie (a to práve podaním žalobcu zo dňa 7.8.2019, ktorým došlo k odstráneniu väd žaloby) pre konanie vedené pod sp.zn. 33Cb/27/2016 je nesprávne. Nesprávne je preto aj rozhodnutie súdu prvej inštancie o zastavení konania sp.zn. 33Cb/27/2016. Odvolací súd pritom poukazuje aj na iné rozhodnutie súdu prvej inštancie zo dňa 27.9.2019, ktorým súd prvej inštancie tieto konania nespojil na spoločné konanie podľa § 166 ods. 1 C.s.p., práve s poukazom, že predmetom týchto konaní nie sú totožné nároky žalobcu.“.

21. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. Aj neefektívna/nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010).

22. Ústavný súd teda konštatuje, že celková dĺžka napadnutého konania bola ovplyvnená nečinnosťou okresného súdu (14 mesiacov), ale predovšetkým opakovanou nesústredenou činnosťou okresného súdu, ktorá vyústila do situácie, že reálne dokazovanie v tejto veci začalo po viac ako 4 rokoch od začatia napadnutého konania. Okresný súd teda nezvolil procesný postup smerujúci k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ stále nachádza. Je zrejmé, že len rýchla ochrana subjektívnych práv môže byť dostatočne spravodlivá a účinná, šetriaca náklady nielen účastníkov konania, ale aj samotného súdu a pôsobí aj preventívno-výchovne či stabilizujúco a dôveryhodne na ostatných občanov.

23. Na základe už uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

24. Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v ňom konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV. Primerané zadosťučinenie

25. Sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur, čo odôvodnil najmä pretrvávajúcim stavom právnej neistoty. Sťažovateľ nevie vyhodnotiť, do akej miery je jeho nárok dôvodný. Podľa sťažovateľa *„okresný súd totiž ešte ani nevykonal dokazovanie aspoň vo väčšinovom rozsahu, teda sťažovateľ vôbec nevie, ako sa bude jeho vec vyvíjať, a teda nevie si ani vyhodnotiť, či je pre neho hospodárne v konaní vôbec pokračovať, prípadne sa snažiť o uzatvorenie mimosúdnej dohody. Sťažovateľ bol nútený vynaložiť značné náklady na právne zastúpenie, pričom mnohé z týchto úkonov bolo potrebné uskutočniť výlučne z dôvodu opakovaného nezákonného postupu Okresného súdu... Celá vzniknutá situácia pôsobí už dlhšiu dobu na sťažovateľa veľmi sklúčujúce a sťažovateľ v dôsledku nečinnosti a nezákonného postupu Okresného súdu absolútne stratil akékoľvek presvedčenie v súdnu spravodlivosť.“*

26. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

27. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení jeho výšky ústavný súd musí zohľadniť konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä dĺžku napadnutého konania, povahu a rozsah práv sťažovateľa, ktoré boli porušené, predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa. Nemožno nevziať do úvahy tiež skutočnosť, že aj činnosť všeobecných súdov v období od marca 2020 až doteraz je výrazne dotknutá opatreniami v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19, čo znamenalo a stále znamená sťažené vykonávanie pojednávaní, resp. nemožnosť ich vôbec vykonávať. Ústavný súd preto dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľovi v sume 1 000 eur podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu).

28. Ústavný súd zároveň nevyhovел časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku tohto nálezu).

V. Trovy konania

29. Pri výpočte trov právneho konania ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 zodpovedá sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2020, ktorá bola vo výške 1 087 eur). Sadzba za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý priznaný úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 je v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

30. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v celkovej sume 576,12 eur, a to za 3 úkony právnej pomoci vykonané v roku 2021, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom [§ 13a ods. 1 písm. a) vyhlášky], podanie ústavnej sťažnosti [§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky], vyjadrenie k vyjadreniu okresného súdu [§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky], a trikrát paušálnu náhradu hotových výdavkov v roku 2021.

31. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2021

Libor DUEA
predseda senátu